

День Дунаю

Дунай: ріка життя

Danube River Basin District

Map 2: Relief and Topography

День Дунаю	4
День Дунаю 2006 на Одещині	5
Природні скарби української дельти Дунаю	8
Люди Дунаю	12
Екологічні проблеми Нижнього Дунаю	14

День Дунаю

Басейн Дунаю є найбільшим у світі інтернаціональним річковим басейном. тут проживає 81 млн. людей. Дунай — друга за довжиною ріка Європи. Від витоків у Німеччині несе він свої води до Чорного моря, долаючи шлях у 2780 км і збираючи воду з 9% території Європи.

За ініціативи Міжнародної комісії із захисту ріки Дунай, 29 червня 2004 року — у день 10-ї річниці підписання Конвенції з охорони ріки Дунай в Софії — було проголошено Днем Дунаю. День Дунаю минає в атмосфері свята, що має на меті об'єднати народи басейну річки у прагненні до вшанування та захисту Великої ріки, яка дозволила їм жити на цих берегах.

День Дунаю — це міжнародний фестиваль на честь Дунаю та його приток, що у такий спосіб висловлює подяку людей за життєдайну роль Великої ріки у забезпеченні їх водою, їжею, енергією, умовами життя та відпочинку. Це свято вчить і спонукає до спільної відповідальності за збереження природних багатств Дунаю, незважаючи на культурні та історичні розбіжності народів. Нині як ніколи солідарність та співпраця придунайських народів дуже важлива для поліпшення стану та розв'язання проблем Великої ріки. Святкування Дня Дунаю додає впевненості в тому, що ріка та її притоки оберігаються, і майбутні покоління теж зможуть використовувати та радіти чистим водам Дунаю.

Україна — одна із 18 придунайських країн — Сторін Дунайської Конвенції. На території України знаходиться дві частини басейну ріки: ділянка нижнього Дунаю — українська дельта Дунаю (Одеська область) та територія басейнів Прута та Тиси (Івано-Франківська, Закарпатська та Чернівецька області). Могутній стік Дунаю вносить понад 60% води у загальний стік річок України. Вода Дунаю формує головним чином транзитний стік, що стрімко збігає гирлами української дельти у Чорне море. Частка дунайської води, що використовується у народному господарстві, порівняно мала — 5%.

Стік Дунаю вносить понад 60% води у загальний стік річок України. Вода Дунаю формує головним чином транзитний стік, що стрімко збігає гирлами української дельти у Чорне море. Частка дунайської води, що використовується у народному господарстві, порівняно мала — 5%.

День Дунаю 2006 на Одещині

День Дунаю — гарна нагода і для українців, що живуть із давніх-давен на його берегах, усвідомити, яку роль відіграє Велика ріка в їх житті, в якому стані перебуває сьогодні Дунай; відчутти зв'язок із рікою. День Дунаю 2006 проходив під гаслом: «Дунай — ріка життя». Основним прикладом для розкриття унікальної природної скарбниці Дунаю цього разу було обрано світ риб — власне той світ, для якого сама ріка є домівкою.

День Дунаю 2006 року — вдруге за історію свята — відзначали діти Дунайських клубів міст Вилкового, Ізмаїлу та Одеси. Організувати та провести акції Дня Дунаю 2006 допомогли: ВЕГО «МАМА-86», ГО «МАМА-86-Одеса», Дунайський біосферний заповідник (ДБЗ), Міністерство охорони навколишнього природного середовища України та компанія «Кока-Кола Беверіджиз Україна».

115 дітей Дунайських клубів з Вилкового, Ізмаїлу та Одеси упродовж 15—28 червня взяли участь в акціях, присвячених Дню Дунаю.

15—16 червня 2006 року в м. Вилковому Дунайський клуб міста під керівництвом співробітників Дунайського біосферного заповідника здійснив іхтіологічну експедицію під назвою «Живе срібло Дунаю». 5 членів Дунайського Клубу: Делюкова Інна, Трошин Олександр, Ілющенко Марія, Москвичова Оля та Балацький Микола провели тралення

молоді осетрових риб за маршрутом Соломонів рукав — Очаківське гирло на судні «Магуна». Але молоді осетрових риб не вдалося зловити, що фахівці пояснювали холодною та пізньою весною, і, відповідно, пізнім нерестом цих видів риб. Проте тралення молоді риб мальковою волокушею на гирлі Східне

та на міліні уздовж заповідної морської коси порадувало учасників експедиції. В уловах зустрічалися: лящ, рибець, жерех, бичок-пісочник, верховодка та інші види риб. Останній замет малькової волокуші приніс щедрий вилів: 634 мальки різних видів риб родини карповик!

20—26 червня 2006 року відбулася дослідницька експедиція на озера Кугурлуй та Картал, що об'єднала молодь Дунайських клубів Ізмаїлу та Вилкового. Упродовж тижня 20 молодих людей досліджували чарівний світ озер: вивчали

рослинність та збирали лікарські рослини, проводили гідрологічні та хімічні дослідження води, знайомилися з різноманітним тваринним світом, визначали види птахів, риби та рептилій. Молодь ознайомила з культурними пам'ятками та історією місцевості навколо озер. Під час експедиції молоді люди не тільки

багато працювали та навчалися, вони також весело відпочивали. Щовечора у таборі біля вогнища лунали пісні, вірші, музика, веселі розповіді. Ретельно про все побачене і те, чому навчилися учасники під час наукової подорожі, представлено у звіті експедиції. Тим більше звіт є цінним, що представляє не тільки результати досліджень, але й щирі враження учасників експедиції:

«...дивовижна природа та атмосфера дружби, що панувала в експедиції, допомогли мені написати нові твори та змінити свої погляди на життя...», «...виникло бажання покращити стан всіх водойм.. щоб і майбутні покоління змогли в них купатися».

22—24 червня 2006 було проведено акцію з розчищення ериків уздовж

вулиць Толстого та Жовтневої революції м. Вилкового. В акції взяли участь молоді люди з Ізмаїлу (17 представників) Одеси (11 представників) та Вилкового (15 представників). Із трактори зібраного і вивезеного сміття — не просто кількісний показник результатів акції, це показник солідарності й оперативних дій задля збереження довкілля. Від імені всіх учасників акції Дунайський Клуб м. Вилкового написав та розповсюдив звернення до всіх жителів міста, в якому закликали владу та всіх небайдужих зберігати канали-ереки Вилкового — самобутній пам'ятник культури та життєво важливий елемент міста.

29 червня — День Дунаю 2006. У місті Вилковому зібралося близько 40 молодих людей — активістів Дунайських Клубів трьох міст. У офіційній частині представники організаторів ГО «МАМА-86-Одеса», компанії «Кока-Кола» та Дунайського біосферного заповідника привітали присутніх зі святом. Потім у приміщенні Інформаційного центру ДБЗ, відбулася прес-конференція, при-

свячена Дню Дунаю. Активісти Дунайських клубів Вилкового, Ізмаїлу та Одеси презентували результати проведених до Дня Дунаю 2006 акцій. Під час прес-конференції на подвір'ї Інформаційного центру Дунайського біосферного заповідника наймолодші діти взяли участь у конкур-

сі малюнка на асфальті «Казковий світ Дунаю». Переможці Дунаю» отримали призи від компанії «Кока-Кола». Також учасники свята мали нагоду побачити виставку дитячих робіт із природних матеріалів, знайдених на берегах Дунаю (кори дерев, водяних горіхів, трави, піску, мушлі, камінців тощо). Дуже цікавою була екскурсія старовинною частиною міста Вилкового та очищеними до свята ериками.

Другу частину свята ознаменувала подорож на судні «Пелікан» у Дунайську дельту, до місця позначки початку Дунаю — «0»-кілометр. Подорож супроводжувала цікава лекція про заповідні місця дельти, а також й пізнавальні роботи, як-от: створення плакату «День Дунаю 2006».

Перебування на місці позначки «0» — кілометр запам'яталося всім веселим купанням у місці, де води Дунаю змішуються із водами Чорного моря, конкурсами малюнка та скульптури на піску «Дунайський дивосвіт», фотографуванням на фоні пам'ятного знаку «0»-кілометр. Але й під час свята молоді люди знайшли час на прибирання піщаних берегів біля знаку: спільним зусиллям було зібрано 77 мішків сміття. А найзавзятіше працювала команда міста Вилкового, яка збрала 31 мішок сміття!

Природні скарби української дельти Дунаю

*«О ви, втаємничені,
приймійте це в свої душі, як таємницю, щоб
ніколи її не втратити! Оберігайте
її, як нетлінний скарб — не як золото чи срібло, а як
щось куди цінніше, куди вартісніше від будь-якої речі».
Філон Александрійський 19 століття тому*

Дунай — друга після Волги за довжиною річка Європи. Від свого початку у Німеччині до місця впадіння в Чорне море його довжина складає 2840 км. У межах України тече лише невелика його частина завдовжки 174 км (від м. Рені до гирла). При впадінні у Чорне море Дунай розгалужується на три головні рукави: Кілійський, Сулинський та Святогеоргієвський і утворює Дунайську Дельту.

Дунайська Дельта — це справжнє царство води, що омиває ділянки суші, вкриті різноманітною рослинністю. У високих заплавах із сотнями рукавів і проток, озер і озерець мешкає безліч водоплавних птахів. Дельта дуже багата на рибу. У низов'ях річки починається мережа зрошувальних каналів, які несуть життєдайну вологу у райони посушливих земель. Природні ресурси Нижнього Дунаю є базою збереження видового та ландшафтного різноманіття навколишнього природного світу.

Цікава статистика:

- на території України формується 7,3% річного стоку Дунаю;
- в Кілійське гирло, що розташоване на території нашої держави, надходить 58% загального стоку річки;
- площа всієї дельти Дунаю дорівнює близько 600 тис. га, що займає 2,5% території Румунії і 1% території України;

- 25% дельти розташовано на території України, 75% — на території Румунії.
- Дунайська дельта займає 8-ме місце у переліку Рамсарської конвенції за площею водно-болотних угідь;
- в дельті нараховується до 30 типів екосистем, флора і фауна дельти нараховує 5149 видів.

Указом Президента України від 10 серпня 1998 року в дельті Дунаю було створено Дунайський біосферний заповідник (ДБЗ) площею у 46 402,9 га на базі природного заповідника «Дунайські плавні», заснованого ще у 1976 році.

Закон «Про природно-заповідний фонд України»

Стаття 17. Статус і завдання біосферних заповідників

Біосферні заповідники є природоохоронними, науково-дослідними установами міжнародного значення, що створюються з метою збереження в природному стані найбільш типових природних комплексів біосфери, здійснення фонових екологічного моніторингу, вивчення навколишнього природного середовища, його змін під дією антропогенних факторів.

Біосферні заповідники...належать до всесвітньої глобальної мережі біосферних заповідників.

2 лютого 1999 року заповідник було включено до переліку найбільш цінних водно-болотних угідь світу (загалом їх у списку близько 200), а рішенням ЮНЕСКО йому було присвоєно міжнародний сертифікат біосферного резервату. Він має статус Рамсарського угіддя. У дослідженні біорізноманіття флори та фауни Дунайської дельти беруть участь науковці Дунайського біосферного заповідника (ДБЗ), інститутів НАН України — гідробіології, зоології, ботаніки та біології південних морів, Одеського національного університету, Одеського гідрометеорологічного інституту та Українського центру морської екології. Адміністрація ДБЗ активно сприяє розвитку екотуризму в Кілійському гирлі.

На території Дунайського біосферного заповідника нараховується більше 950 видів судинних рослин і мешкає близько 257 видів птахів, 39 — тварин, 15 — земноводних та рептилій, 91 — риби, близько 2000 — комах. Багато видів представників флори і фауни заповідника занесені до Європейського Червоного списку. 16 видів рослин, 43 види птахів, 13 видів ссавців, 17 видів риб занесені до Червоної книги України.

Рослинність

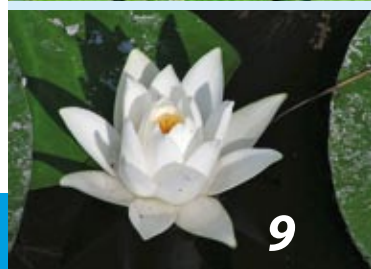
Величезні площі, зайняті водою, теплий клімат, висока родючість ґрунтів сприяють розвитку в дельті Дунаю значного різноманіття видів рослин. Рослинність, в свою чергу, збагачує поживними речовинами ґрунти, очищує воду і є кормом для багатьох видів тварин; вона розвивається у неглибоких озерах, болотах, руслах, рукавах та вздовж берегів основних гирл.

26% поверхні дельти вкрито очеретом звичайним (*Phragmites australis*), що утворює величезні плавневі зарості, де також ростуть інші види повітряно-

водної рослинності: рогіз (*Typha sp.*), лепешняк великий (*Glyceria maxima*), осока (*Carex sp.*), їжача голівка (*Sparganium*), айр звичайний (*Acorus calamus*) тощо.

Типові представники зануреної рослинності й рослинності із плаваючим на воді листям — це рдесники (*Potamogeton sp.*), водяний жовтець (*Ranunculus sp.*), елодея канадська (*Elodea canadensis*), уруть (*Myriophyllum sp.*), водяний горіх (*Trapa natans*). Цікаво, що чисельність водяного горіху раніше була по Україні критично малою, але популяція рослини настільки активно зростає, що наразі постає питання про обмеження його чисельності й інвентаризацію цього виду в межах нашої країни.

Дельта Дунаю — одне з небагатьох місць в Європі, де зростають рідкісні, реліктові та ендемічні види водно-болотних рослин: водяного горіху плаваючого, сальвінії плаваючої (*Salvinia natans*), латаття білого (*Nymphaea alba*), глечиків жовтих (*Nymphar lutea*), плавуна щитолистого (*Nymphoides peltata*), каулінії малої (*Caulinia minor*), ряски горбатогої (*Lemna gibba*), вольфії безкореневої (*Wolffia arrhiza*). Упродовж останніх десятиліть рослинність дельтових гідроекосистем зазнала значних змін. Як наслідок погіршення водообміну, посилення процесів заболочення, збільшення антропогенного навантаження на водойми чисельність окремих видів рослин зменшилася.

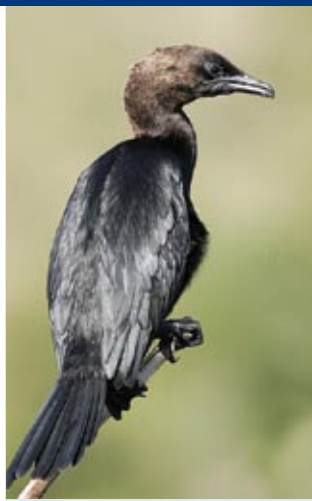

Тваринний світ

В українській частині дельти Дунаю мешкає близько 60% орнітофауни України (більше 250 видів тварин). Тут і найбільша у Європі популяція пеліканів рожевих — 35 тис. птахів і 60% світової популяції малого баклану (6 тис. птахів). Взимку в цих місцевостях подекуди реєструється до 50% світової популяції казарки червоноволої (40 тис. птахів).

Загальна кількість водно-болотних птахів, що розмножуються в межах угіддя, становить майже 25 тисяч пар, які мешкають переважно в очеретяних заростях, на заплавних луках та невеличких острівцях і півострівцях. Найчисленнішими серед птахів, що гніздяться, є крячка річкова (*Sterna hirundo*) і рябозуба (*Thalasseus sandvicensis*), чапля мала біла (*Egretta garzetta*), крижень (*Anas platyrhynchos*). До Червоної книги України занесені: баклан малий (*Phalacrocorax pygmaeus*), пелікан кучерявий (*Pelecanus crispus*), чапля жовта (*Ardeola ralloides*), чернь білоока (*Aythya nyroca*), зуйок морський (*Charadrius alexandrinus*), кулик-сорока (*Haematopus ostralegus*). Баклан малий та пелікан кучерявий, а також кроншнеп тонкодзьобий (*Numenius tenuirostris*), який дуже рідко тут трапляється під час перельоту, — всі ці види занесені до Європейського Червоного списку. Кілійське гирло є місцем лияння лебедя-шипуну (*Cygnus olor*), гуски сірої (*Anser anser*).

Серед рептилій цікавою є черепаха болотяна (*Emys orbicularis*), амфібії — ропуха зелена (*Bufo viridis*), квакша звичайна (*Hyla arborea*), жаба їстівна (*Rana esculenta*) та озерна (*Rana ridibunda*).

Риби басейну Дунаю

Величезне різноманіття риби: лящ (*Abramis brama*), плітка (*Rutilus rutilus*), карась золотий (*Carassius carassius*), короп (*Suiprinus carpio*), щука звичайна (*Esox lucius*), судак (*Sander lucioperca*), окунь (*Perca fluviatilis*), краснопірка (*Scardinius erythrophthalmus*) та сом звичайний (*Silurus glanis*). Милководні прогріті сонцем ділянки заток є затишним місцем для нересту та росту мальків багатьох коропових риб та дунайських оселедців. До Червоної книги України занесені: лосось дунайський (*Hucho hucho*), стерлядь (*Acipenser ruthenus*), йорж смугастий (*Gymnocephalus schraetser*), білуга чорноморська (*Huso huso ponticus*), умбра звичайна (*Umbra krameri*), чопи малий (*Zingel streber streber*) та звичайний (*Zingel zingel*).

Із безхребетних тварин до Червоної книги України занесені бабки: стрілки Ліндона та Меркурія (*Coenagrion lindeni* і *Coenagrion mercuriale*), турикаспія лінкта (*Turricaspia lincta*).

Біологічна система ріки Дунай знаходиться в процесі постійних змін. Одні види і угруповання зникають, натомість з'являються нові. Особливо ці процеси загострилися із розвитком глобальних природних змін, що вже кілька десятиріч поспіль спостерігаються в природі нашої планети. Закономірно це відбивається на стані біоти екосистем Дунаю. З'явилося багато видів вселенців — мольски синанодонти (*Sinanodonta woodiana*), корбікули (*Corbicula*), голландський і волохаторукий китайські краби (*Rhithropanopeus harrisi tridentata* і *Eriocheir sinensis*) — таких видів тварин, які раніше не зустрічались у дельті Дунаю. На жаль, одночасно скорочується чисельність, а подекуди навіть й зникають деяких види рослин і тварин. Вже давно у дельті не бачили тюленя-монаха (*Monachus monachus*), рідкісними стали осетрові риби, зменшуються вилови дунайського оселедця (*Alosa pontica*). Сьогодні дуже важливо мати повне уявлення про стан природних ресурсів дельти Дунаю та їх історії, аби розуміти головні принципи їх розвитку, попереджувати негативні наслідки їх нераціонального використання.

Люди Дунаю

Дунай вражає не тільки своїми масштабами, але й багатую історією народів, що оселилися на його берегах. Життя людей завжди залежало від могутньої ріки. Віками ріка впливала на людей, формуючи їх життєвий простір, побут, традиції та культуру. Прикладом тому є українська Венеція — маленьке містечко Вилкове.

Уривок зі статті Олега Листопада «На краю нашої землі» «Столиця», №35 (435), 30 серпня — 5 вересня 2002.

На заході Одещини, в дельті Дунаю, є чимало островів, яких ви не побачите на картах десятирічної давності. Вони утворилися з річкового мулу, який Дунай приносить десятками тонн до Чорного моря. Тут буyno зеленіють кущі верболозу, птахи звивають сотні гнізд й виводять пташенят. Уся сучасна Дунайська дельта була колись такими молодими землями. Місто Вилкове свого часу знаходилося майже на березі моря, а зараз відстоїть від нього на вісімнадцять кілометрів.

Двісті п'ятдесят років тому, тікаючи від царського гніву, тут поселилися старообрядці-розкольники філіповського

(липованського) толку. Забрідали й козаки-втікачі, але врешті подалися далі... А липовани прижилися, пережили не одну зміну влади, не одної країни протекторати, зберегли свої традиції та звичаї. Хоча тої суворості у дотриманні старих правил уже немає. Першопоселенці, скажімо, алкоголь не вживали, а сьогодні рідко який обід у Вилкове обходиться без «Новака» — місцевого сухого червоного вина.

Південне сонце, родючий мул, яким удобрюються городи вилковчан, вдосталь вологи, і праця, праця, праця — ось секрет тутешніх врожаїв фруктів та ягід. Особливо славиться Вилкове полуницею. На оптовий її часто підвозять човнами. Але не варто називати Вилкове українською Венецією. Крім розгалуженої мережі каналів нічого спільного з італійським містом тут немає.

Білі хатинки нічим не нагадують палаци, а рибальські трудяги-човни не схожі на розфранчені гондולי.

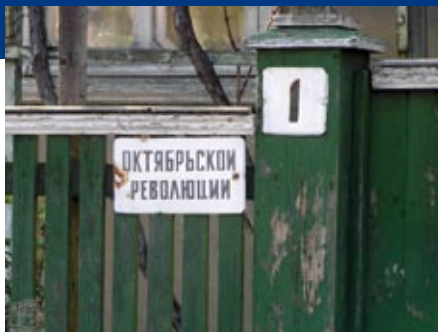
Колись продумана система ериків (вузьких, шириною у один-два човни, каналів) поєднувала городян між собою та з Дунаєм. Тепер інакше: ерики збереглися в окремих районах, ближче до плавнів. Але справжні рибалки все ще живуть біля води. Взимку ериком бігають ковзанярі, а влітку пацани рибалять прямо біля хвіртки.

«До цього часу човен — предмет гордоців місцевих жителів, — пише у книзі «Вилково. Город в дельте Дуная» В. Скоробогатова. — Це візитна картка дому. Човен годую й возить, у справах і на відпочинок». Коли приходить рибальський час, каюк, магуна, шаландочка чи фелука прямує до заповітного місця. У кожного рибалки своя, улюблена тоня (місце лову). Своя улюблена снасть-сітка: аламан, бредень, ахани, ятір, голиш, каравка, коци, матула, мережки, сачма, турбук. Рибу ловлять різну, але рибним королем Дунаю, на мій смак, є навіть не осетер, а дунайський оселедець. Він смакує і свіжозварений, і солоний; й сам по собі, і в спеціальній дунайській ющі із семи видів риби; як окрема страва і як закуска-заїдка до вже згаданого «Новака». Весняний лов оселедця часто-густо визначає річний бюджет вилковчан.

Із створенням у нижній частині плавнів Дунайського біосферного заповідника, на вилов риби тут були встановлені деякі обмеження. Це породило конфлікти із місцевим населенням. Але директор заповідника Олександр Волошкевич більшу частину їх зміг погасити. Тих, хто жалівся на втрату заробітків (а знайти роботу у Вилкові — справа непростя) він запрошує на заготівлю очерету, більша частина якого потім відправляється на експорт до Європи.

Тисячні зграї птахів, встелені водними лілеями озера, колоритні та працьовиті липовани, цікава історія та оригінальна сучасність — просто туристичний рай. Давайте його вбережемо — і від нечесних чиновників, і від жадібних «бізнесменів», і від власної байдужості.

Екологічні проблеми Нижнього Дунаю

Упродовж останніх 50-ти років Дунай страждає від антропогенного тиску, наслідками чого стало значне погіршення якості води та суттєва трансформація гідроморфологічного стану та гідрологічного режиму значних ділянок Дунаю і його приток. Складність та масштаби цих негативних змін, породжених діяльністю людини в басейні ріки, ставить під ризик можливість досягти «доброго» стану води в Дунаї в результаті впровадження придунайськими країнами заходів, здійснення яких вимагає Водна Рамкова Директива ЄС. У низов'ях басейну Дунаю значного впливу на стан довкілля та життя людей завдають як природні катаклізми (перш за все це повені та посухи), так і діяльність людини.

У квітні 2006 року небезпечна відмітка рівня води в річці в районі міста Рені досягла історичних 597 см за балтійською системою висот. Під загрозою затоплення опинилися близько тисячі гектарів сільськогосподарських угідь, населені пункти, порти, дороги та інші споруди промислової та соціальної інфраструктури української ділянки дельти Дунаю.

Серед антропогенних проблем української дельти Дунаю основними є значне забруднення дунайських вод органічними сполуками, поживними речовинами, важкими металами; гідроморфологічні зміни русла ріки.

До середини 80-их років минулого століття суттєвий вплив на прибережні води й довкілля Чорного моря мали високі концентрації біогенних речовин, що потрапляли з рукавів Дунаю. Нині в результаті спаду економічної діяль-

ності концентрації органічних речовин у воді значно зменшилися, але рівень забруднення залишається все ще досить високим.

- За даними Центральної геофізичної Лабораторії Київського державного університету, в 2005 році було зафіксовано високий середньорічний вміст фенолів у водах дельти р. Дунай, що сягав рівня 4,0— 4,8 ГДК.
- За повідомленням Посольства України в Республіці Болгарія 2 жовтня 2006 року о 1730 у воді річки Дунай було зафіксовано нафтову пляму (довжина понад 20 км, ширина 100 м, товщина 10 см), яка потрапила в територіальні води Болгарії з території Сербії. 10 жовтня нафтове забруднення досягло України.

Через велику кількість гідротехнічних споруд (дамб, каналів, судноплавних ходів) на верхніх ділянках Дунаю та його притоках значно скоротився об'єм транспорту донних наносів, що майже призупинило ріст дунайської дельти.

З іншого боку, на території української дельти Дунаю зараз ведуться значні гідротехнічні днопоглиблювальні роботи на каналі «Дунай — Чорне море», що має значний негативний вплив на довкілля заповідної дельти Дунаю.

Основною галуззю економіки Придунав'я ще за радянських часів був транспорт. За роки незалежності Дунай втратив значення важливої транспортної артерії країни. Разом із тим, Україна визнала Дунайські плавні унікальною та цінною природною територією світового значення, тут було створено біосферний заповідник.

Останнім часом Уряд України перейнявся ідеєю активізувати присутність України в європейських транспортних коридорах та відновити роль Дунаю як транспортної артерії в економіці країни. З цією метою з 2004 року було розпочато роботи з відновлення судового ходу

через українську частину дельти ріки. Ідея побудови глибоководного судноплавного ходу (ГСХ) «Дунай — Чорне море» через Старостамбульське гирло з виходом у море через гирло Бистре була запропонована будівельниками ще у 1986 році. Зараз будівництво судноплавного ходу проходить через ядро Дунайського біосферного заповідника, що порушує положення Рамсарської Конвенції й Севільської стратегії для біосферних резерватів. Постійне замулення каналу вимагає проведення регулярних робіт з розчистки судового ходу та значних капіталовкладень для цього. Відповідно до звітів Міністерства транспорту України, восени 2004 року гирло Бистре поглибили до позначки 8,2—8,5 м. У другій половині 2005 року роботи з побудови каналу були призупинені і в кінці року глибини зменшилися до 3,3 метрів. На кінець 2006 р. глибини вже були на рівні природних — до 1,5 м. Новий етап днопоглиблювальних робіт розпочався 4 листопада 2006 року, на ці роботи з Держбюджету 2006 виділено 18 млн. гривень а на 2007 — плануються вже сотні мільйонів гривень.

Розвиток господарської діяльності в басейні ріки необхідно здійснювати, оцінюючи як економічні переваги, так і вплив на екологічний стан її басейну: якість води, стан прибережних екосистем і біорізноманіття видів тварин і рослин, що тут мешкають. Вже зараз значні гідроморфологічні зміни та інтенсивне сільське господарство призвели до втрати і деградації значних територій, скорочення різноманіття видів та ареалів їхнього проживання в басейні Дунаю, зокрема у дельті.

Дунайські плавні або водно-болотні угіддя відіграють дуже важливу роль у функціонуванні Дунайської дельти, зокрема у запобіганні повеням, у піджив-

ленні підземних вод. Вони забезпечують існування біологічного різноманіття цієї території. І хоча в дельті Дунаю водно-болотні угіддя все ще займають значні території, вчені вже визначають тенденції до зменшення біорізноманіття тваринного й рослинного світів, стрімкого скорочення виловів риби в українській дельті Дунаю, деградацію екотопів. Так, тільки з 1990 по 1994 роки улови риб в Дунаї скоротилися з 4,0 до 2,5 тисяч тон. В 90-х роках склалася критична ситуація із зообентосом на Чорноморському шельфі, особливо у Дунай-Дністровському районі. Тут було зафіксовано відсутність бентосу на глибинах від 13 до 57 м.

Розв'язання цих екологічних проблем Дунайської дельти можливе лише за умови впровадження інтегрованого управління природними ресурсами цієї території з урахуванням всіх компонентів соціально-економічного розвитку Нижньодунайського регіону. Розвиваючи транскордонне економічне співробітництво та добросусідські відносини, поліпшуючи транскордонний екологічний контроль, ми маємо дбати про майбутнє Дунаю — простір для співпраці людей, що тут проживають.

Видання здійснене ВЕГО «МАМА-86» за підтримки Регіонального водного партнерства Центральної та Східної Європи — RWP CEE за участю Олександра Савицького та Олега Листопада.

У виданні використані матеріали ICPDR «Danube Day. The Danube: A River of Life», 2006

Дизайн: Юрій Онісімов

2006 рік

ВЕГО «МАМА-86»
вул. Михайлівська, 22, 01001, м. Київ
тел. (044) 278-77-49, 278-31-01
тел./факс: (044) 279-55-14,
ел. пошта: info@mama-86.org.ua
www.mama-86.org.ua